

MUHAMMAD ALI

MARC HENDRICKX

XANDER

BIOGRAFIE

VOOR ALTIJD
DE GROOTSTE!

‘Of Ali nu uitdeelde of klappen kreeg, alles was mooi.
De esthetiek was uniek, zeker in samenhang met zijn verhaal.
Art in motion.’ – *de Volkskrant*

‘Beste bokser ooit.’
– *Elsevier*

‘Ali was een icoon van zijn tijd en stond zowel
binnen de ring als erbuiten zijn mannetje.’
– *Algemeen Dagblad*

‘Tussen de touwen was hij een formidabel kampioen
en een radicale vernieuwer. Daarbuiten speelde hij
een belangrijke rol in de strijd tegen de rassendiscriminatie
in de Verenigde Staten en werkte mee aan een nieuw
bewustzijn van de Afro-Amerikaanse bevolking.
Zijn snelle tong en eindeloze zelfvertrouwen waren
onmisbare en waardevolle wapens in die strijd.’
– *NRC Handelsblad*

‘Muhammad Ali stal de harten van de mensen over
de hele wereld. Niet alleen vanwege zijn boksprestaties.
Hij heeft zich ingezet voor vrede en tolerantie.’
– Thomas Bach, voorzitter Internationaal Olympisch Comité

‘Hij stond naast Martin Luther King en Nelson Mandela
in een moeilijke tijd. Hij sprak toen anderen zwegen.
Muhammad Ali was *the greatest*. Punt.’
– Barack Obama

‘Hij was mijn held, mijn alles. Wat Johan Cruijff
voor heel veel mensen in de wereld was, was
Muhammad Ali voor mij: de grootste sporter aller tijden.’
– Arnold Vanderlyde, Oud-bokser

‘Niemand heeft mij zo diep kunnen inspireren als hij.’
– Lucia Rijker, Nederlands bokser

‘Een geweldig sportman met een bijzonder levensverhaal.’
– Ward op den Brouw, sportjournalist *NRC Handelsblad*

‘Woorden kunnen niet uitleggen wat Muhammad Ali heeft gedaan voor de sport. Hij is een van de mensen die de weg hebben vrijgemaakt. We zijn een legende kwijt.’
– Floyd Mayweather, Amerikaans bokser

‘Tot op het laatst bleef Muhammad Ali volkomen zichzelf en volkomen uniek.’
– Jaap de Groot, sportjournalist *Telegraaf*

MARC HENDRICKX

Muhammad Ali,
voor altijd
de grootste!

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Eerder verschenen als *Muhammad Ali. Nog altijd de grootste!*

Copyright © 2002 Marc Hendrickx

Omslagontwerp: Studio Marlies Visser

Omslagbeeld: Thomas Hoepker, Magnum Photos

Zetwerk: Michiel Niesen, ZetProducties

Copyright © 2016 Marc Hendrickx

Copyright © 2016 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2016

ISBN 978 94 0160 637 0 | NUR 320

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren.

Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen,

dan kunt u contact opnemen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van

druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook,

zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Today's grey skies
Tomorrow's tears
You'll have to wait
'til yesterday's here*

Tom Waits

INHOUD

Woord vooraf	11
1 Dit is de prehistorie...	13
2 Cassius Marcellus Clay Junior	26
3 Poetry in Motion	34
4 Berenjacht!	49
5 De ringmeester	72
6 Oproepnummer 15-47-42-127	90
7 Het gevecht van de eeuw	113
8 The Long and Winding Road	125
9 The Rumble in the Jungle	146
10 A Thrilla in Manila	170
11 Kuifje in San Juan	183
12 Way down	209
13 Strijd tegen de tijd	229
14 Monumentenzorg	244
15 Eeuwige roem	261
Epiloog	270
Muhammad Ali's professionele statistiek	272
Enkele opmerkelijke feiten uit de boksgeschiedenis	274
Bronnen	276
Ik, Ali	279
Van dezelfde auteur	280

WOORD VOORAF

Waarom een boek over Muhammad Ali? Ali is, om het met de woorden van collega Wilfrid Sheed te zeggen, een van die Madonna's die je ten minste één keer in je leven wil schilderen. Ali... de essentie van sport in één beeld: wilde, dominante gratie, onvergankelijk als de discus werpende, uit massief marmer gehouwen Griek. Niemand oversteeg ooit de grenzen van de sport zoals hij. Muhammad Ali werd een van de iconen van de twintigste eeuw, samen met Elvis Presley en Marilyn Monroe. Geen enkele sportheld – oud of nieuw – genereerde meer artikelen, foto's, tv- of filmbeelden. Ali's roem is wereldwijd, maakt deel uit van het collectieve geheugen van de mensheid en bereikt nog steeds nieuwe generaties.

Muhammad Ali verwezenlijkte dat alles bovendien vanuit de zwaarste en hardste sporttak: het boksen. Belastender dan pakweg de triatlon, met de – letterlijk – fysieke mishandeling van het lichaam boven op de inspanningen eigen aan de sport. Boksen is, samen met zwemmen, atletiek en voetbal, een van de meest verspreide sportdisciplines. Wie daarbij in aanmerking neemt dat zwemmen en atletiek een groot aantal onderdelen tellen terwijl Europees en Amerikaans voetbal in wezen totaal verschillend zijn van elkaar, houdt eigenlijk maar één 'wereldsport' over.

Logisch ook. Niet één sport is zo evident eigen aan het karakter van de mens als het meten van de fysieke kracht, daar hoeven we Kain en Abel niet eens voor op te rakelen. Niet één sport heeft dan ook zo veel schrijvers begeistert als de bokssport. Van Ernest Hemingway tot Norman Mailer, van Lord Byron tot George Bernard Shaw of John Steinbeck. Hemingway zei ooit: 'Eén avond tussen het publiek bij een bokswedstrijd verrijkt mijn woordenschat meer dan een toneelstuk van Shakespeare.'

Het fenomeen Muhammad Ali zorgde voor interesse in het boksen bij miljoenen mensen. 'De grootste' werd een maatstaf voor Amerika en de evolutie die 's werelds meest dominante natie in de jaren zestig onderging. Dus, ja, dit is een boek over sport, maar *Muhammad Ali*

– *Nog altijd de grootste!* handelt evenzeer over leven en vrijheid, over religie, politiek, gezondheid en – meest van al – motivatie. De alles-overheersende motivatie die één man ertoe aanzette om het uiterste te halen uit zijn mogelijkheden, fysiek én mentaal. Om vrij te zijn. Want er is Ali de bokser, maar ook Ali de denker.

De man die ooit zei: ‘Wel, niemand wil sterven, maar we zijn niks op deze aarde. We bezitten niks, we lenen het alleen maar even. Dood is de prijs die de ziel moet betalen om een naam en een gedaante te hebben.’

Persoonlijk sta ik van nature wantrouwig tegenover charismatische figuren. Vaak zijn het gevaarlijke types, koppensnellers. De inhoud van wat ze doen of zeggen is niet zo belangrijk. Ze hebben gewoon de gave dat ze mensen kunnen beïnvloeden of sturen, wat niet noodzakelijk duidt op goedheid tegenover anderen. Meestal gebruiken ze hun gave immers uitsluitend om eigen belangen te dienen. Ontzagwekkend, waardevol en geloofwaardig wordt het pas wanneer die eigenschap, die ongewoon sterke kracht, als het ware een aura vormt om de persoon in kwestie. Iemand die om zijn kunde verheerlijkt wordt stijgt daardoor pas echt boven de massa uit, over alle beperkingen van geloof, ras of huidskleur heen. Muhammad Ali is zo’n man.

Een wijs gezegde stelt dat het ontstaan van een legende veeleer te danken is aan het verstrijken van de tijd dan aan de geleverde prestaties. Gelukkig zijn er uitzonderingen. Eén zo’n uitzondering is het onderwerp van dit boek. Dames en heren, mag ik u voorstellen... Muhammad Ali!

1 DIT IS DE PREHISTORIE...

Als we mogen afgaan op wat archeologische vondsten ons zoal bijbrengen is boksen als ‘publiek vermaak’ mogelijk zo’n achtduizend jaar voor Christus ontstaan in Ethiopië. Ook in Egyptische hiëroglfen die dateren van vijfduizend jaar voor onze jaartelling treffen we bokseers aan, net als in een duizend tot tweeduizend jaar jonger bas-reliëf in Bagdad. Later duikt de sport op in de geschriften van Homerus, en vanaf 688 voor Christus maakt ze deel uit van de Olympische Spelen. De Grieken verfijnen het boksen door handbandages in de vorm van harde of zachte lederen riemen te introduceren. De Romeinen kiezen voor een andere benadering. Zij introduceren de *caestus*, een gepunte ijzeren boksebeugel. Zij leveren ook de eerste grote boksheld: Theogenes van Thasus. Hij levert 1426 bloedige gevechten, waarbij geen enkele tegenstander de confrontatie overleeft. Theogenes wordt gelauwerd als olympisch kampioen. Ook op de Caymaneilanden in de buurt van Cuba, bij de Maori’s in Nieuw-Zeeland en bij primitieve West-Afrikaanse stammen gaat het er in deze beginperiode bijzonder bloederig aan toe.

De sport lijkt een blijver, maar raakt samen met het verval van de antieke Olympische Spelen in de verdrukking, en verdwijnt voor eeuwen uit beeld. Pas aan het einde van de zestiende eeuw duikt het georganiseerde boksen opnieuw op. Dit keer in Engeland, nabij Londen, waar vaak gevechten wordt tot de dood erop volgt. Ondanks die hardheid verovert de sport volop de harten van een aantal gegoede burgers, die het boksen zelfs introduceren in het milieu van de *gentlemen’s clubs*. De eerste wereldkampioen die als zodanig erkend wordt, is James Figg, ongenaakbaar omstreeks 1720, en dankzij de oprichting van zijn sport-school een baanbreker voor het boksen. Kort na zijn overlijden geeft koning George I toestemming voor openbare bokswedstrijden in Hyde Park, een doorbraak. Jack Broughton, een leerling van Figg, volgt zijn meester op. Wanneer zijn eerste uitdager overlijdt aan de in het gevecht opgelopen verwondingen stelt Broughton een bokseglement op, dat de sport letterlijk ‘leefbaar’ moet maken. De tekst zal ruim honderd

jaar standhouden. Pas in 1867 wordt Broughtons werk grondig herzien door John Sholto Douglas, de achtste markies van Queensberry, die twaalf regels vastlegt en daarmee de grondlegger wordt van het boksen zoals we dat vandaag kennen. In dezelfde periode reist de sport samen met talloze avonturiers en paria's de grote plas over, om het in de Verenigde Staten helemaal te gaan maken. John L. Sullivan, bijgenaamd de 'Boston Strong Boy', verslaat er de Ier Paddy Ryan. Voor het eerst is de wereldtitel in Amerikaanse handen. Commentaar van Ryan: 'Als de wieg van Sullivans vader en moeder niet in Ierland had gestaan, was dit hem nooit gelukt.' Vechten Sullivan en Ryan nog altijd met blote vuisten, de regels van de markies van Queensberry maken steeds nadrukkelijker de dienst uit. Die stellen onder andere het dragen van bokshandschoenen met een gewicht van vijf Engelse ounces verplicht (141,5 gram). Na nog twee gevechten met de blote vuisten verdedigt Sullivan op 7 september 1892 tegen James J. Corbett zijn titel dan ook voor het eerst mét bokshandschoenen. Het begin van een nieuw tijdperk, dat het grote publiek sindsdien ruim een eeuw boksgenot heeft bezorgd.

Maar ondanks de definitieve overgang naar het boksen met handschoenen, de algemene aanvaarding van een reglement en – later – gewichtsklassen, blijft het in de beginperiode van de moderne boksport in de eerste plaats strijden voor legitimatie. Talrijke titel- en andere gevechten verlopen illegaal omdat de stad of staat waar de confrontatie plaatsvindt het boksen – of het wedden erop – niet toereert. Met organisaties op de meest afgelegen en obscure plaatsen als gevolg, tot een drijvende graanschuur toe. John L. Sullivan, de 'Champion of Champions', trekt zich er niet veel van aan. Zijn dominantie en populariteit zijn enorm, zijn drankverbruik en gestoei met vrouwen evenzeer. Dat het ene niet ongestraft samengaat met het andere blijkt die late zomerdag in New Orleans, wanneer hij voor het eerst bokshandschoenen aanbindt om het in de ring tegen een uitdager op te nemen. In de eenentwintigste ronde slaat James J. Corbett de zwalpende wereldkampioen knock-out. James J. Corbett, niet eens 800 gram zwaarder dan het verplichte minimum van 79,378 kilogram voor een zwaargewicht, is een verademing vergeleken met de rauwe Sullivan. Het levert hem de bijnaam 'Gentleman Jim' op, terwijl de bokssport aan zijn heerschappij de lovende titel 'Noble Art of Self Defense' overhoudt, een belangrijke stap op weg naar erkenning. Corbett wordt als eerste bokser gefilmd – door Thomas Alva Edison –, geeft demonstra-

ties – waaronder één in het Belgische paleis van Laken, waar hij ‘spart’ met koning Leopold II – belandt jaren na zijn dood in de Boxing Hall of Fame en is de inspiratiebron voor *Gentleman Jim*, een film met Errol Flynn in de hoofdrol.

Na de vrij korte bewindsperiode van zijn opvolger Robert Fitzsimons verschijnt de ongeslagen kampioen James J. Jeffries ten tonele, die na zijn afscheid opgevolgd wordt door overgangsfiguur Tommy Burns. In 1908 komt de eerste zwarte zwaargewicht aan de macht: Jack Johnson, een van de meest kleurrijke en meest omstreden wereldkampioenen uit de boksgeschiedenis. Nat Fleischer, de in 1972 overleden ‘hoogleraar van de bokssport’, een man met 86 boksboeken op zijn naam, oprichter en vijftig jaar lang hoofdredacteur van het gezaghebbende tijdschrift *Ring Magazine* én geëerd samensteller van *The Ring Record Book*, laat er geen twijfel over bestaan: Jack Johnson is de beste bokser die hij ooit aan het werk zag. De ‘Galveston Giant’ mag dan niet de eerste zwarte wereldkampioen zijn (de Canadees George Dixon was hem voor, in een lagere gewichtsklasse), hij is onvergelijkbaar. Johnson haat de blanken. Hij ontmaskert niet alleen hun superioriteitsgevoel, maar daagt hen bovendien voortdurend uit. De wereldkampioen houdt er blanke minnaressen op na en balanceert als gevolg van zijn houding vaak aan de rand van een rassenspel. Zijn leven wordt later verfilmd als *The Great White Hope*, waarbij de titel vanzelfsprekend slaat op de tegenstanders. Vooral het gevecht tussen Jack Johnson en James J. Jeffries maakt geschiedenis. Jeffries keert onder zware druk terug na zich bijna zes jaar eerder als ongeslagen wereldkampioen te hebben teruggetrokken. Hij is de ultieme ‘blanke hoop’ om met Johnson af te rekenen maar verliest kansloos, wat tot hevige rellen leidt, waarbij officieel negentien zwarten omkomen. In New York wordt een geenszins aanstootgevende zwarte man van de straat geplukt, een kroeg binnengeslepen en gelyncht; in Charleston worden twee kleurlingen die ervan verdacht worden een blanke vrouw te hebben aangerand uit de gevangenis gesleept en doodgemarteld; in Wilmington snijden enkele zwarten een Jeffries-fan de keel door. Wanneer in Keystone, West-Virginia, de zwarte bevolking al plunderend bezit neemt van de stad en in Pueblo, New-Mexico, ternauwernood voorkomen kan worden dat een staalfabriek wordt opgeblazen grijpt de regering in. Het leger wordt in staat van paraatheid gebracht. President William Taft sust het Amerikaanse volk en dreigt de bokssport in zijn geheel te ver-

bieden. Het Congres vaardigt enkele dagen nadien de Johnson Act uit, die filmvoorstellingen van het gevecht Johnson-Jeffries verbiedt.

Jack Johnson blijft de blanke meerderheid shockeren, maar hij verliest zichzelf ook regelmatig in wilde braspartijen. Langzaam keert het tij. De kampioen belandt in de gevangenis wanneer een wet die het vervoeren van prostituees over de staatsgrenzen verbiedt een persoonlijke toepassing krijgt, speciaal ingelast om hem op te kunnen pakken. Wanneer hem twee weken penitentiair verlof worden toegestaan om zijn persoonlijke zaken te regelen, gebruikt Johnson die gelegenheid om naar Frankrijk te vluchten. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog reist hij door naar Buenos Aires. In april 1915 keert Johnson terug naar eigen land, ter gelegenheid van een tweegevecht dat zal uitgroeien tot een van de meest besproken uit de boksgeschiedenis. Blank Amerika, nog altijd op zoek naar een geschikte wereldkampioen, heeft Jess Willard ontdekt, een boom van een kerel, maar helaas boksonkundig. Dat blijkt geen probleem. Willard is vijftientig rondes lang de mindere van Johnson, maar slaat zijn opponent in de zesentwintigste ronde wel knock-out. Alhoewel, de manier waarop Johnson neergaat (rustig, kalm, en eenmaal op het canvas met één hand boven de ogen om zich te beschermen tegen de zon) straalt al te duidelijk uit dat het om opgezet spel gaat. Meer dan waarschijnlijk is Johnson clementie belooft wanneer hij op deze manier afstand zou doen van zijn titel, iets wat hij jaren later nog eens benadrukt door in een circusedemonstratie blanke tegenstanders te verslaan, om bij het horen van het gerinkel van de kassa demonstratief te gaan liggen.

De extra aandacht voor Johnson in deze inleiding is niet alleen terecht op basis van zijn uitzonderlijke verdiensten als bokser. Johnson is ook duidelijk een van de grote voorbeelden van Muhammad Ali, die zich net als hem zal ontdoen van het blanke juk, zij het dat Ali daarbij net iets minder extreem te werk gaat, maar daarover later meer.

Na Jess Willard komt met Jack 'The Manassa Mauler' Dempsey de meest spectaculaire bokser sinds de dagen van Sullivan aan het bewind. Jack wordt dan ook enorm populair. Hij is de eerste om met een gevecht één miljoen dollar in de kassa te laten belanden, de eerste om een gevecht rechtstreeks uitgezonden te krijgen op de radio én de eerste om meer dan 120.000 toeschouwers te laten opdagen. Dempsey maakt boksen tegelijk tot een mondain gebeuren. Zijn gevecht tegen de Fransman Carpentier wordt bijgewoond door Rudolph Valentino, Mae West, Al

Capone, Charlie Chaplin en de rijkelui Roosevelt, Rockefeller en Vanderbilt, samen met een stoet oud-wereldkampioenen. Tex Rickard, promotor van het gebeuren, spreekt vooraf met Dempsey: 'Jack, doe mij, maar vooral ook jezelf, een plezier. Verpest deze show niet. Als je Carpentier doodslaat – en aan je ogen te zien ben je daartoe in staat – dan vermoord je de bokssport. Geloof me, we staan aan het begin van een gouden eeuw voor het boksen. We hebben de sport uit de greep van de onderwereld gehaald en toegankelijk gemaakt voor het grote publiek, dus er mág vandaag niks mislopen.' Nadat Carpentier zijn tegenstander in de tweede ronde even doet wankelen, haalt Dempsey in de derde ronde vernietigend uit. Filmvedette Pola Negri kijkt geschokt naar de bloedspatten op haar hermelijnwitte blouse. In de vierde ronde maakt Jack er een einde aan. In 1951 kiezen dertig erkende boksjournalisten Dempsey tot de beste bokser van de eerste vijftig jaar sinds de invoering van het Queensberryreglement. Hun motivering is duidelijk: Jack Dempsey, hoewel slechts 89 kilogram zwaar, had 'zo veel van zo veel' dat hij alle anderen overklaste. Het feit dat Jack Johnson niet alleen zwart was, maar bovendien rabiaat antiblank, was beslist niet bevorderlijk om de uitslag in zijn voordeel te doen kantelen. Dat de Manassa Mauler ook Joe Louis achter zich liet is zo mogelijk nog vreemder.

Dempseys opvolger Gene Tunney is anders. Tien jaar van zijn leven investeert Tunney in het boksen, waarin hij het hoogste doel bereikt door Dempsey te verslaan. Dat gebeurt op 23 september 1926. Voor een publiek van 120.757 toeschouwers, die samen een recordrecepte van 1.895.733 dollar neertellen, brengt Dempsey tegen de technisch superieure Tunney niet één ronde op zijn naam. Nadien verdedigt de titelhouder zijn kroon slechts twee keer. De herkansing die hij Jack Dempsey gunt blijft tot vandaag een van de meest besproken titelgevechten. Reden: de fameuze 'Long Count'. Voor de ogen van 140.000 toeschouwers haalt Dempsey wereldkampioen Tunney neer. De Manassa Mauler is echter zo strijdlustig dat hij het vertikt zich naar een neutrale hoek te begeven. Daardoor kan scheidsrechter Dave Berry pas verder tellen nadat al ettelijke seconden verstreken zijn. Dempsey ziet zijn tegenstander niet alleen weer overeind komen, Gene Tunney slaagt er zelfs in opnieuw te triomferen. Hij is meteen miljonair. Na nog één – overbodig – gevecht tegen Tom Heeney houdt hij het voor bekeken. Tunney trouwt een rijke hertogin, gaat in zaken, en geeft ook daarin blijk

van verbeterheid en schranderheid, met nieuwe successen als gevolg.

Promotor Tex Rickard, die met het verstrijken van de jaren steeds meer in de klauwen van de georganiseerde misdaad is beland, overlijdt in januari '29 aan 'onverwachte complicaties' bij een alledaagse blinde-darmoperatie. Zowel Al Capone als diens grote rivaal John Dillinger stuurt een rouwkrans. Vraag is of het beheer van de wereldtitel bij de zwaargewichten, de meest begeerde en best verhandelbare sporttitel, al dan niet in hun handen zal vallen. De man die dat moet voorkomen heet Mike Jacobs, tot dan de assistent van Rickard. Jacobs krijgt de Duitse bokser Max Schmeling aanbevolen. Na het floppen van een andere Duitser, Friedrich Gühning, behoeft het geen betoog dat de Amerikaanse sportpers niet echt zit te wachten op deze Dempsey-look-alike. Wat volgt is de meest beschamende periode in de geschiedenis van de professionele bokssport, maar dat kan Max Schmeling onmogelijk verweten worden. Schmeling, zonder enige twijfel een grote en in 1966 door de West-Duitse sportjournalisten zelfs unaniem verkozen tot 'Duits sportman van de eeuw', volgt Tunney op na een tumultueus gevecht met Jack Sharkey. Die verliest door diskwalificatie, nadat hij Schmeling onder de gordel heeft geraakt. *So far, so good*, maar het zijn nu eenmaal de vroege jaren dertig. De nazi's rukken op in Duitsland, en al hoort Schmeling duidelijk niet in het Hitlerkamp, dit soort 'publiciteit' kan men in Amerika best missen. In een *re-match* wordt de Duitser, nochtans duidelijk de sterkste, tot verliezer uitgeroepen. Het is het begin van de heerschappij van het kwartet Sharkey, Carnera, Baer en Braddock, waarbij geld en belangen veel meer dan bokskunde de dienst uitmaken. Gevechten worden voortaan beslist in de achterkamertjes van de maffia. Daar komt pas een einde aan wanneer de New York State Athletic Commission erin slaagt een deel van zijn gezag terug te winnen en de weg vrijmaakt voor échte troonpretendenten, in plaats van door gangsters naar voor geschoven pionnen.

De ontdekking van Joe Louis is hierbij een geweldig hulpmiddel. Louis' heerschappij wordt de langste en meest waardige uit de boksgeschiedenis en loopt van 22 juni 1937 tot 1 maart 1949. Louis is de eerste zwarte wereldkampioen sinds Johnson, maar daarmee houdt alle gelijkenis op. Joe Louis verwerft algemeen erkenning en respect door zijn kalme, edele houding. Weldenkend Amerika noemt hem de eerste landgenoot die de kleurbarrière geweldloos doorbreekt. Het brede publiek ziet in Louis de eerste zwarte held, een figuur waarmee de

jeugd zich kan identificeren. Collega-beroemdheid Louis Armstrong noemt hem 'de beste apostel die Amerikaanse negers ooit hadden'. Vanzelfsprekend is het onderwerp van dit boek het daar niet mee eens. Ali noemt Louis vanwege zijn tolerantie en zachtaardigheid ten overstaan van de blanken meermaals een 'uncle Tom'. In elk geval luidt Joe Louis het begin in van een nieuw tijdperk in de bokssport. Met hem evolueert het boksen weg van het pure banditisme, weg van discriminatie in de ring en – veruit het belangrijkste – verwerft de sport opnieuw aanzien. Na negen magere en soms behoorlijk corrupte jaren is een dermate monumentale figuur meer dan welkom.

Louis komt echter niet zomaar aan de macht. Mike Jacobs, directeur-promotor van Madison Square Garden, weet zich gesteund door *On the Waterfront*-auteur Budd Schulberg in zijn poging om – zo veel jaar na Johnson – een zwarte kampioen aanvaard te laten worden door het overwegend blanke publiek. Jacobs' interesse komt er na een reeks overwinningen van Louis tegen gereputeerde tegenstanders, waarop hij een gevecht organiseert met ex-wereldkampioen Primo Carnera. Louis slacht 'De Wandelende Alp' genadeloos af. Volgen: Max Baer en de onverslijtbare Paolino Uzcudun. Het is het laatste gevecht van deze Bask en de enige KO-nederlaag uit zijn carrière. Op 19 juni 1936 verliest Louis van Schmeling. De Duitser heeft een zwak punt in zijn verdediging ontdekt en buit die wetenschap perfect uit. Intussen is James Braddock nog altijd wereldkampioen. Gezien de politieke situatie én omdat iedereen goed beseft dat Braddock kansloos is tegen de Duitser doen de Amerikanen er alles aan om een duel Braddock-Schmeling te voorkomen. Er komt een gevecht Braddock-Louis. Na afloop zegt winnaar Joe Louis: 'Ik zal me pas wereldkampioen voelen zodra ik Max Schmeling verslagen heb.' Op 22 juni 1938 is het zover. Louis slaat Max Schmeling in 124 seconden knock-out. Het gevolg is een volksfeest. 'Mr. Dignity', Joe Louis, terugblikkend na de oorlog: 'Max Schmeling en ikzelf, wij waren niet meer dan stromannen in een nietsontziend steekspel. Beiden werden we vol haat en afschuw gepompt, op zo'n manier dat we willoze volgelingen werden van twee elkaar hatende regimes. Onze vriendschap nu is mij veel meer waard dan de complimenten die ik na het gevecht mocht ontvangen.' Joe Louis groeit uit tot een fenomeen, een record- en primeurman. In totaal zal hij 71 gevechten voeren, waarin slechts vier bokkers hem de volle vijftien ronden gezelschap houden in de ring. Twee van hen gaan bij een herkansing alsnog KO. Louis zelf

laat slechts drie nederlagen optekenen, waarvan twee in de nadagen van zijn carrière.

Opvallend: Joe Louis heeft als een van de eersten, en zeker als eerste zwarte, een degelijk team achter zich. Het duo John Roxboroughs (een advocaat) en Julian Black (een makelaar in onroerend goed) verzorgt de administratieve kant van de zaak, terwijl trainer Jack Blackburn (ooit zelf een geducht weltergewicht) de fysieke training voor zijn rekening neemt. Na zijn duel met Schmeling is Louis zo populair dat Mike Jacobs nog een stapje verder gaat: voor het eerst in Amerika mogen twee zwarten de ring in om voor de zwaargewichttitel te vechten. Dankzij 'The Brown Bomber' komen de blanke boksliefhebbers immers niet langer om een zwarte te zien verliezen. Na de oorlog ziet Sol Strauss, de opvolger van de inmiddels overleden Mike Jacobs, in Jersey Joe Walcott de geschikte opvolger voor de ouder wordende Louis. Het gevecht Louis-Walcott is het eerste zwaargewichtgevecht dat op tv wordt uitgezonden. Louis wint nipt en volgens velen onverdiend op punten. In een latere herkansing zet hij dat ruimschoots recht: Jersey Joe Walcott gaat in de elfde ronde ko.

Louis' regeerperiode is zonder twijfel de meest glansrijke uit de boksgeschiedenis tot dan. Helaas kan hetzelfde niet gezegd worden van zijn totale loopbaan, noch van zijn burgerleven. Eerst is er na twee jaar en twee dagen in retraite een mislukte comeback. Zijn entourage is na het beëindigen van zijn bokslapbaan uit elkaar gevallen, en Joe Louis zonder raadsman blijkt een economische ramp te zijn. Belasting-schulden dwingen hem opnieuw de ring op te zoeken. Maar het wordt nog erger, veel erger. Joe Louis moet gaan worstelen, scheidsrechters, portier spelen, allemaal ten bate van de IRS, de Amerikaanse belastingdienst.

Na Louis' abdicatie maken Ezzard Charles en Jersey Joe Walcott uit wie de titel zal overnemen. De keuze van beide kandidaten voor het titelgevecht wordt gemaakt door... Joe Louis. Dat Louis zélf kan bepalen wie in aanmerking komt om hem op te volgen dankt hij aan zijn benoeming tot sportief directeur van The International Boxing Club, IBC, een nieuwe organisatie die al snel de meerderheid van de aandelen in Madison Square Garden bezit, naast het Chicago Stadium en het Olympia Stadium. En aangezien de Garden geldt als de onbetwiste bokstempel... Voorzitter van het hele gebeuren is de schatrijke graanhandelaar James Norris, die zijn macht nog verder ziet toenemen wan-

neer hij National Boxing Enterprises opzet, een dochtermaatschappij die zich richt op de verkoop van gevechten aan tv-zenders. Concurrerende organisaties zijn er nauwelijks. The National Boxing Federation heeft enkel greep op de amateurs, niet op de profs, en The New York Boxing Commission, de voormalige bewindslieden van Madison Square Garden, verdienen nog slechts kruimels sinds Norris de scepter zwaait, iets wat destijds onder Mike Jacobs wel even anders was.

Ezzard Charles volgt het monument Joe Louis op, wat maakt dat hij nooit op zijn juiste waarde wordt geschat. Na drie uitdagers te hebben overwonnen stopt hij de terugkerende 'Brown Bomber', waarna nog meerdere tegenstanders volgen. Onder hen opnieuw Jersey Joe Walcott, twee keer zelfs. En zowaar, in hun derde gevecht triomfeert 'Methusalem', de inmiddels 37 jaar oude uitdager. Er komt een vierde gevecht, en wederom wint Walcott. Voor Ezzard Charles het begin van een lange, pijnlijke weg naar beneden, dieper wegzakkend nog dan Joe Louis. Financieel uitgekled door een gehaaid managersduo, fysiek een wrak na een dubbele hersenbloeding op eenenveertig jarige leeftijd, wordt Ezzard Charles een schrikwekkend voorbeeld voor velen.

Op 23 september 1953 neemt Rocky Marciano de kroon over. 'Rocky' – als jonge knaap dolgelukkig toen hij wereldkampioen Primo Carnera even mocht aanraken – gaat in zijn titelgevecht met Jersey Joe Walcott voor het eerst in zijn loopbaan neer. Hij herstelt zich echter van zijn vroege knockdown en na twaalf ronden lang overklast te zijn door zijn technisch soevereine tegenstander wint Marciano in de dertiende ronde met een KO door een uithaal die niemand voor mogelijk houdt, ook de aanwezige experts Dempsey, Sharkey, Braddock en Tunney niet. Voor Jersey Joe Walcott gaat onherroepelijk het licht uit. De revanche-partij is voor de inmiddels 39 jaar oude Walcott de gevreesde 'match te veel', en na amper 145 seconden is het allemaal voorbij, het gevecht én Walcotts boksloopbaan. Ook de volgende *challenger*, Roland La Starza, geeft er na zijn ontmoeting met Marciano de brui aan: 'Ik heb genoeg geïncasseerd voor de rest van mijn leven. Mij zie je nooit meer in een boksring', laat hij optekenen.

Ezzard Charles is de volgende. Charles blijft als enige bokser in de geschiedenis vijftien ronden lang overeind onder het Marciano-bombardement. Daarmee dwingt hij zo veel respect af dat hij op exact dezelfde dag drie maanden later een tweede kans krijgt. Dit keer gaat Charles KO in de achtste ronde. Volgen nog: de Brit Cockell en Archie

Moore. Het wordt Marciano's afscheid aan de bokssport, dat een verrassende wending lijkt te nemen wanneer een loepzuivere rechtse hoek van Moore ervoor zorgt dat Marciano in de tweede ronde geveld wordt. Zelden had een knockdown zo'n boemerangeffect, want na vier seconden al staat Marciano weer overeind. Als een raket vliegt hij op Moore af, alsof hij zijn tegenstander geen seconde langer in de ring wil dulden. Moore gooit al zijn ervaring in de strijd, kruipt in de touwen, dekt wat hij dekken kan en levert prachtig weerwerk, maar tevergeefs. In de negende ronde mag de scheidsrechter hem uittellen. Rocky Marciano, klein – 1 meter 80 slechts – en met 1 meter 70 reikwijdte de kampioen met de kortste armen uit de geschiedenis van de zwaargewichten, houdt ermee op. Hij stond slechts 49 keer in de ring en was 49 keer winnaar, waarvan 43 keer door KO. Marciano is daarmee de enige wereldkampioen uit de geschiedenis met een ongeschonden erelijst, niet ontsierd door nederlagen in het begin van zijn carrière noch door een mislukte comeback.

Dankzij zakelijke belangen in bijna alle grote bokstadions én het merendeel van alle beroepsboksers, valt in Amerika op dat ogenblik bijna geen gevecht op te zetten zonder medezeggenschap van de International Boxing Club – lees: Jim Norris –, en niet alleen dat. Het zijn méér dan geruchten die stellen dat Norris desgewenst ook de uitslag bepaalt, al dan niet gesteund door heren met schietgeweren. Waarmee de bokssport opnieuw in een lastig parket is beland. Een van de benadeelde tegenstanders van Morris is manager Cus D'Amato, maar die heeft met olympisch kampioen halfzwaar Floyd Patterson wel een goudhaantje opgeleid. Patterson zit geïsoleerd bij D'Amato, maar vindt toch een tegenstander voor zijn profdebuut als zwaargewicht. Dat hem dat lukt dankt D'Amato aan Jack 'Doc' Kearns, voormalig ontdekker en zaakwaarnemer van Jack Dempsey, een man die zich niet laat intimideren, ook niet door de 'vrienden' van Norris. Na een reeks van dertien overwinningen verliest Patterson op punten van Joey Maxim, maar die nederlaag wordt dusdanig betwist door elf van de twaalf journalisten rond de ring – twee onder hen suggereren zelfs openlijk dat Norris de uitslag heeft bepaald – dat de International Boxing Club de 'verliezer' niet langer gevechten kan onthouden. Een succesreeks van zeventien overwinningen volgt. Dan deelt Marciano mee dat hij stopt. Aanleiding genoeg voor Norris en D'Amato om vrede te sluiten, al is het niet

van harte. Vooral niet van de kant van Norris, die de inmiddels vijftendertig jaar oude Archie Moore tegen Eddie Machen of Zora Folley wil plaatsen. Gezien de situatie moet hij echter toegeven dat hij niet om Patterson heen kan. De vraag op 30 november 1956 is dan ook of Floyd Patterson de jongste wereldkampioen uit de geschiedenis zal worden, of Archie Moore een van de oudsten. In de vijfde ronde is het gevecht afgelopen. Winnaar door KO: de 21 jaar en 331 dagen oude Floyd Patterson. Veel waardering levert zijn zege hem niet op. Vooral de kop in *The New York Times* stemt bitter: 'Floyd knocked out an old man'. Om de zaken nog erger te maken hervat de ruzie D'Amato-Norris na de machtsovername in alle hevigheid. Het gevolg: Patterson krijgt slechts dermate inferieure tegenstanders voorgeschoteld dat de tv-zenders na verloop van tijd niet langer interesse hebben om de gevechten uit te zenden.

De verstandigste partij in dit belangenconflict is niet D'Amato of Norris maar wel een lachende derde, Bill Rosensohn. Rosensohn, een gewiekst advocaat, heeft nog nooit een gevecht, laat staan een titelkamp, georganiseerd. Hij weet wel dat Zweden in de persoon van Europees kampioen Ingemar Johansson een uitdager bezit voor Patterson. Nat Fleischer, éminence grise van de bokssport, heeft hem op die mogelijkheid attent gemaakt toen Johansson de protegé van Norris, Eddie Machen, in de eerste ronde kansloos KO sloeg. Op 26 juni 1959 vergapen bijna 22.000 kijkers zich in het níet door Jim Norris geregeerde Yankee Stadium aan een uniek schouwspel. Twee ronden lang domineert Patterson, tot Johansson in ronde drie één perfect getimede, staalharde en pijlsnelle raket afvuurt. De wereldkampioen gaat neer. Hij zal na deze eerste knik nog zes keer het vilt raken. Dan is het welletjes voor scheidsrechter Ruby Goldstein, die een einde aan de vertoning maakt. Na vijftwintig jaar komt de titel opnieuw in Europese handen.

'Freudian' Floyd Patterson, een vat vol twijfels en in het bezit van een behoorlijk wankel zelfvertrouwen, trekt zich een vol jaar terug alvorens hij aan een revanche toe is, dan pas is de man uit North Carolina er klaar voor. Nooit eerder had een gevecht zo'n grote voorpubliciteit. Daar zorgen de perikelen achter de schermen voor, maar ook de gestaag groeiende faam van de sport. Die zomerdag in 1960 is Patterson indrukwekkend. Eerder vechtend tegen zijn eigen complexen, tekortkomingen en minderwaardigheidsgevoel dan tegen Johansson, slaagt hij erin zich-

zelf te overwinnen, te bewijzen. Als eerste persoon in de geschiedenis ooit herovert Floyd Patterson de wereldtitel bij de zwaargewichten. In ronde vijf gaat de Zweed ko. De schade is zo groot dat zijn lijfarts Gösta Carlsson een derde ontmoeting voor onbepaalde tijd laat uitstellen. Na goed zes maanden start Johansson zijn voorbereiding, waarvan hij de laatste weken doorbrengt in het Californische Palm Beach. Daar neemt hij onder anderen de olympisch kampioen halfzwaar Cassius Clay in dienst als sparringpartner. Het mag niet baten. In een bijzonder hard bevochten titelgevecht gaat Johansson er opnieuw uit, dit keer in de zesde ronde.

Tijd voor Patterson om een tegenstander in de ogen te kijken die hij al een tijdje uit de weg gaat: 'Sonny' Liston. Liston, eigenaar van de grootste vuistomtrek tot dan bij de zwaargewichten opgetekend: 15 inch (38,1 centimeter!). Liston, met 23 KO-overwinningen in 34 gevechten. Liston, met een al even indrukwekkend ogend strafblad: negentien veroordelingen, waaronder gevangenisstraffen van twee en vijf jaar. Liston, wiens zaken worden waargenomen door absolute kopstukken uit de boksmaffia. De tegenstelling met brave Floyd kan nauwelijks groter zijn en wordt flink opgepoekt door de sportpers. President J.F. Kennedy nodigt Patterson zelfs uit op het Witte Huis en verzoekt hem Amerika te behoeden voor een vloekende, godslasterende wereldkampioen. Ook dominee Martin Luther King stuurt Floyd een aanmoedigingstelegram. Wonen in september 1962 amper 18.894 toeschouwers het gevecht bij, dat is slechts een fractie van het totale aantal kijkers. Liefst 236 bioscoopzalen zenden het gevecht uit via een gesloten circuit. Andere landen, waaronder Japan, brengen voor het eerst een titelgevecht rechtstreeks op tv. Lang duurt de pret niet, want op drie gevechten na is Patterson-Liston het kortste titelgevecht bij de zwaargewichten uit de geschiedenis. Na twee minuten en zes seconden heeft Liston zijn tegenstander geraakt en gekraakt. 'Freudian Floyd' is wederom rijp voor een lange, eenzame retraite ter voorbereiding op een revanche.

In februari 1963 vormen elf landen in Mexico City de WBC, de World Boxing Council, een nieuwe bond die een zeer belangrijke rol zal gaan spelen in de bokswereld. Samen met de korte tijd voordien opgerichte World Boxing Association, WBA, zullen zij de rol overnemen van Jim Norris' International Boxing Club, die na verloop van tijd wordt opgeheven.

Patterson-manager Cus D'Amato en trainer Dan Florio houden de

sportpagina's inmiddels zo veel mogelijk buiten het bereik van hun pupil. Koppen als 'Tegen een moordenaar is elke pacifist kansloos' zijn niet bepaald bevorderlijk voor hun mentaal kwetsbare bokser. Die leeft intussen als een monnik. Patterson wil er op 22 juli 1963 staan, net als bij zijn revanche tegen Johansson. De dag is daar. Floyd Patterson haalt eenmaal uit. Tevergeefs. Dan start Liston een aanval waarmee hij zijn tegenstander in minder dan één minuut tegen de grond werkt. Dat scenario herhaalt zich nog twee keer. Liston vermorzelt Patterson. Alles bij elkaar duurt het gevecht amper zes seconden langer dan de eerste editie. Aan de ringrand brult *coming man* Cassius Clay, 22, uitdagend: 'Lelijke, vieze beer, ik sla je in vier rondes neer. Ik ben geen Floyd Patterson!' Een meer dan gewaagde uitspraak.